

GYŐRI LAPOK.

Társadalmi, közművelődési és ismeretterjesztő közlöny.

Megjelenik hetenként kétszer u. m. szerdán és szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre . . . 6 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr.
Félévre . . . 3 „ — „ Egy órára . . . — „ 60 „
Egyes szám ára 8 kr.
Előfizetési pénzek a kiadóhoz belváros, a győri első takarékpénztár épületében, intézendők.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:
apáczai-utca 22. sz.
A lap szellemi részét illető küldemények egyenesen a szerkesztő nevére és lakására címzendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

HIRDETÉSEK DÍJA:
Egész oldal . 16 frt — kr. Nyolczad old. 2 frt — kr
Fél oldal . . 8 „ — „ Tizenhatod old. 1 „ — „
Negyed old. . 4 „ — „ Hirdetés bélyegdíja 30 „
Többszöri hirdetésnél tetemes árengedmény.
A nyílt tér soronként 15 kr-ával számítatik.

Előfizetési felhívás.

Negyedéves előfizetőinket ezennel tisztelettel felkérjük lapunk további szíves pártolására s előfizetési pénzeik mielőbbi beküldésére

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . . . 3 „ — „
Negyed évre . . . . . 1 „ 50 „
1 órára . . . . . — „ 60 „

A szíves megrendeléseket lapunk kiadó-hivatalához kérjük beküldeni.

„Modern.”

II.

Ha azon tényezőket tekintjük, melyek az emberi társadalom viszonyainak alakulására befolyással vannak, úgy leginkább három lényeges dolog ötlük szemünkbe: a vallási meggyőződés, a tudományokban való előrehaladás és a szociális élet intézményei.

Vizsgáljuk e három tényezőt behatóbban, úgy csakhamar látni fogjuk, hogy ezek mindegyike bizonyos történelmi alappal bír, mely alapon az évszázadok folyama alatt egész rendszerek fejlődtek ki, e rendszerekhez csatlakoztak az emberi ész kutatásainak eredményei, melyek a népnél úgy szólván vérré váltak és a nép szellemét és jellemét átídomították. E három tényező képezi az egész társadalom nagy épületének alaposzlopait, ezekhez fűződik minden egyéb törekvés, e három tényező a tengely, mely körül az emberiség sorsa forog.

A vallási meggyőződés és az erkölcsök lazasága fölött napjainkban keservesen panaszkodnak. Es nem ok nélkül. Minden suhansz Istennek világrendét ócsárolja és miveltiséget negélyez az, ki az ég urát káromolja. Nem érezük magunkat hivatva a moralizálásra, csak idézni akarjuk a philantropisták legnagyobbikának egy izben ejtett eme szavait: „Ha azt akarom, hogy körülöttem a dolgok javuljanak, javulnom kell először önmagamnak, ha azt akarom, hogy javuljon a család, javulnia kell egyenkint minden egyes tagjának; ha azt akarom, hogy javuljon a község, javulnia kell a községet alkotó minden egyes tényezőnek, családnak és egyes polgárnak; ha azt akarom, hogy javuljon az egész kerület, egy egész hatóság, mely a községek egységét teszi, javulnia kell egyenkint az egy-egy községnek; ha azt akarom, hogy javuljon a haza, az ország és az állam egésze, rendes javultságban kell, hogy meginduljanak az egyes hatóságok; és végre, ha azt akarom, hogy haladva javuljon az egész emberi társadalom és az emberiség maga, javuló félben kell lenniök az egyes államoknak, — így az összes emberiség javulásától függ a világrend javulása is. Ha igaz, ki mint ágyaz magának, úgy fekszik, igaznak kell lenni annak is, hogy a család, a község, a felsőbb hatóság, az ország, az emberiség amint magának ágyaz, úgy fekszik.” Valamint a világ-tenger is cseppek-

ből, úgy az egész emberiség is egyes tagokból áll, javuljanak a részek: és jó lesz az egész.

Te is, én is, mi mindnyájan teszszük a haza polgárait, hisz a haza eszme, a polgárok ész- és jogszerű összetartozóságának, a reális emberi társadalom existenciájának eszméje. Sokan azt gondolják:

„Hej, mit bánom én, én latba sem vehető parányi része az egésznek, egy fecske nem csinál tavaszt; ki törődik velem és tetteimmel?” Ez helytelen okoskodás. A legkisebb kerekcske megakadása az óraműben, megakaszthatja az egész művet, meg azt egy parányi porszem is. Mi távol állunk mi még ily felfogástól? Mi a hazai társadalmat mindig valami kívülöttünk valónak szoktuk felfogni; pedig mi mindig és mindenben benne vagyunk, és legyünk is. „Élj az egészben és az egész éljen benned” vagy mint Schleiermacher mondja: „Élj úgy, mint ha mindig az összes emberiség itélőszéke előtt állnál.”

Ha így okoskodnánk jobbakká válnánk és napról napra nem kellene annyi botrányos dolgot regisztrálni.

Hol van az idő, midőn a henyelés és fellejttség oly távol állott a jámbor lelkületű magyar néptől, mint távol áll napjainkban az ifjuság az imádságos könyvtől? Az idő, melyben mi élünk, a vallás és erkölcs magas szellemivel épenséggel össze nem egyeztethető irányt vett. A vallási közöny, a hitetlenség, a félműveltség képtelen felfogásából eredt frázisok uton utfélen való hirdetése: ez most „modern.”

Pedig a socialis rend ép úgy nem nélkülözheti a vallást, mint nem képzelhető népfejlődés tudományos előrehaladás nélkül. Minden gondolkodó ember, minden gondolkodó nép ennek szükséges voltát be fogja látni; és azért az Istentagadás és káromlás mégis „modern.” Mit eredményezett e nyomorult állapota az emberiségnek? Indifferentismus, tettelesség s erkölcsi sülyedés az egyik, — merev resignatio és vad düh minden fenálló társadalmi rend ellen a másik oldalon, ez a modern cultura jellegje.

Ha így tovább haladunk, úgy nem sokára az álmódott boldogság és remélt anyagi jólét helyébe a legnagyobb zür-zavar, a lelkiismereti alku és a vétek egész sora fog lépni, melyek a társadalmi fegyelem kötelékeit egy csapásra fogják feloldani vagy jobban mondva erőszakkal szétvágni.

Már is érezzük abnormis állapotaink hatását. Itt szerencsétlenné tesz egy ember egy a világ szinpadán magán álló leányt, kit — hogy gaztettét elleplezhesse — megmérgezz, — ott hitvány nehány napi kijelgés kedveért megöli a szörny, urát, — egyik az uzsora, — a másik csapodárságának esik áldozatául, s — ha mind e kihágásokat és rémes bűnöket egybevetjük, úgy azt találjuk, hogy valamennyi az erkölcsök lazultságában és a vallásosság hiányában lelik okukat, eredetüket.

Szomorú emlékeztető idők ezek. Régente ezeket és ezeket hagyományozták egyszerűségük által kitünt elődeink vallási és iskolai

célokra, — ma, ha valaki egy térképet ajándékoz egy iskolának, ez oly ujdonság, mely után kapva kapnak a lapok. A jótékony napjainkban egyáltalán oly ostentációval történik, hogy az igazi nemes szív csak irtózik tőle. Adjon valamely dús gazdag ember öt bítang forintot a házi szegények számára: hirtelen elterjed az egész országban, a lapok nem bírnak elég frázist kovácsolni a „nemes tett” kiczifrázására, hjah! mikor ez „modern.”

Göndör.

Vészhangok.

„Azonnal megrendelem, keressenek földet, melyből alkalmas tányér készíthető, hogy e tányéron neked szegény éhező nép, inséged enyhítésére vacsorát szolgáljak” — a rendkívüli előzékenységgel kegyes bennünket pártfogolni „Vas borona” Quousque a „Győri Közöly” ez évi szept. 25-ik számában.

Köszönjük a jó akaratot, — nem kérünk így belőle.

Tessék a dilettans borona urnak elképzelni, naponta van dél, naponta éhezünk, — evő kenyereink, vető magunk meg nincs, — arcunk bőre meg még nem keményedett arra, hogy az irgalom falatján tengődni koldus tarisznyát akasszunk nyakunkra.

Munkát, munkát, s ismét munkát kérünk.

De munkát mielőbb, hogy megkereshessük táplálékunkat, hogy megélhessünk ma is.

Nyomorunknak nem a holnap a vigasztalója, hanem a rögtön, a mindjárt.

Hisz oly sorsra jutottunk, hogy leirhatlan inségünk sulya alatt még az egyetemlegesség eszméje is ölő reánk nézve, kik eddig válllvetve izmosodánk. Munkát, de mindjárt! — ez a jelszó.

Ily munka a „Rába szabályozás.”

Nem az a kérdés ma: piros, vagy kék színű legyen-e az a vonal, melyet ilyen vagy olyan papírra rakhat egy glacé kesztyűtől bucszott csirrággá kényeztetett kéz, — avagy X, meg Y, sőt gora, házipajtása legyen-e a vállalkozó, hogy jusson is maradjon is, itt is ott is: — hanem

Hogy e felvidék itteni éhséggel küzdő népe dolgozva kenyerét megkereshesse. Gondoljátok meg Ti! a bosnya gyülevésznek évekig eltartói! hazánk legmagasabb munkára termett vidéke küzd éhhalállal, — és kijeleli az utat, az alkalmat, hogy a nemzetgazdasági viszonyokat fokozva saját éhségén enyhítsen, — e nép izzadta ki, hogy kalandos válllataitokat létesíthették.

E nép nem bosnya módra henyeség díjazását, hanem munka kijelelését, megkezdését kéri ma.

Holnap tán követeli!

Az éhező esedezését, ne iparkodjunk el továbbolni, hogy még mennyi sok teendő lenne az alakiságokkal, még azt mondhatni; „ne itt van az ásó! ide tüzd le ásodat!”

Csak akarat!

Hol azaz állam segély?

Hol az a milliók elfecsérlése, mely a birka annectálók táplálását oly pazarul berendezte?

Nyissátok meg a magyar nép inségének enyhítéséért azon ösvényeket, hová adóink milliói dobat-

tak, — csak egy század részében, és hálálul a munkás kéz, még fokozni fogja adóképeségét.

A rába szabályozás tervei készszek.

Az illető felügyelő hatóság az irányvonalokat kijellette.

Csak akarni kell a kormánynak — és

Kétszer nem mulik el huszonnégy óra: ezer és ezer, ma éhnyomorban sorvadó kéz fogja megragadni annak kivitelét.

Hogy testté vállják az ige:

Hogy létesüljön anyai század kiváncsalm.

Nem elhalasztani, — nem a tavasszal kecsegtetni, — nem az alakosságokkal luzni vonni.

Hanem adj uram, de mindjárt.

Különben:

Ha a nép azt mondja:

Trop tard!

Emlékezzetek, s cselekedjétek!

Egy a népből.

Önvédelem.

Győr, 1879. szeptember 26.

Tekintetes szerkesztő ur!

Folyó hó 24-én vettem Győrvármegye közigazgatási bizottsága fegyelmi választmányának az ellenem folyamatba tett fegyelmi ügyben hozott határozatát.

A határozat természetesen mint előre is várható volt hivatalvesztésre szól, minthogy én állítólag „a főispánt, tisztikart és törvényhatósági bizottságot megsértettem, s köztisztviselői állásomról annyira megfélemedtem, hogy a közhatóság iránti minden tisztelet félretételével annak tekintélyét nyilvános helyen közbotrányt okozólag lealacsonyítani és lábba tiporni merészelttem“.

Igaz ugyan, hogy mindezekről a kihallgatott tanuk egy hangot sem szólnak, mert azok, ámbár több tekintetben egymással ellenkezőleg nyilatkoznak, abban mind megegyeznek, hogy én sem főispán ur Ó méltóságát, sem a tisztikart, sem a törvényhatósági közgyűlést egy szóval sem érintettem, hanem határozottan a mostani fiatalaságról beszéltem, a megyei tisztügyi ügyez mégis, s ennek véleménye alapján a fegyelmi választmány ellenem a nyilvános botrányt okozott kihágást állapította meg, daczára annak, hogy a tanuk vallomásai szerint is én csak négy egyén előtt beszéltem, a jelen volt négy egyénnél többet megnevezni egy tanu sem tudott, és nincs ember Győrvárosában, a ki a kihallgatott négy tanu ki-

vül szavamat hallotta volna, s állítani merné, hogy általam oly nyilvános botrányt okozott kihágás idéztetett volna elő, melyre az 1876. évi VII. t. cz. intézkedése alkalmazható volna.

En ezen, a maga nemében hallatlan és példátlan eljárást, annak idején a t. Szerkesztő ur engedelmével becses lapjában megismertetni fogom, Vermes Dénesnek főjegyzővé lett megválasztása ellen Kis Jenő bizottsági tag által beadott felfolyamodástól kezdve egészen a határozat hozataláig.

Megismertetni fogom a m. tisztikar többségének aug. 9-én hozott azon hirhelt nyilatkozatát, melyben meghallgatásom nélkül és előzetes vizsgálat nélkül Illyés Béla tiszteletbeli alügyész feljelentésére kimondja, hogy miután én a főispánt, tisztikart és a megyei bizottságot közbotrányt okozólag megsértettem, — velem nem szolgálhat, ennél fogva engem felhív, hogy 24 óra alatt adjam be lemondásomat.

Most azonban, mindenek előtt csak arra nézve teszem meg felvilágosító észrevételemet, mely eljárás követtetett ellenem a határozat hozatalánál, és hogy történhetett az, hogy ellenem büntetésül hivatalvesztés mondatott ki?!

Hát ez csak úgy történhetett, hogy ügyemben a feladók és vádlók egyszersmind tanuk s az állítólag megsértettek egyszersmind bírák is voltak.

Mindenek előtt azonban elismerőleg meg kell jegyeznem, hogy főispán ur Ó méltósága mint régi alkotmányos hazafi, a midőn a vádpontokból megértette, hogy az ő megsértésével is vádolva vagyok, mint érdekelt fél az elnökség vitelétől visszalépett.

De nem ugy a többi érdekelt, mert Illyés Béla noha ő a feladó, s noha ő az ki engemet jogtalanul megtámadott s velem hevesen összeveszett, s noha ő egyszersmind tisztviselő s ennél fogva mint megsértett fél, érdekelt is, mégis ellenem mint tanu alkalmaztatott és megeskettetett, — Huber József levéltárnok tisztviselő, tehát sértett fél, mégis ellenem tanuskodott és meghiteztetett. Az alispán és főjegyző az aug. 9-iki nyilatkozatot, melyben engem megsértésük miatt állásomról lemondásra hívtak fel, aláírták, tehát vádlók és érdekelt sértett felek, mégis az első mint a fegyelmi választmány elnöke a másik pedig mint előadó szerepeltek azon ülésen, mely engem hivatal vesztéssel büntetett; — végre pedig, minthogy az ellenem emelt vád sze-

rint én a törvényhatósági bizottságot is megsértettem, Goda Lajos és Enessey Kálmán, mint a bizottság tagjai sértett felek, tehát érdekelttek, mégis az ülésen mint bírák szerepeltek, s ellenem az elmozdító ítéletet hozták.

Látható ezekből, hogy a feladók és vádlók egyszersmind mint tanuk, s a sértett felek egyszersmind mint bírák szerepeltek ügyemben, épen nem csoda tehát, hogy ellenem ily sérelmes ítélet hozott.

Már ezekből láthatja a n. t. közönség, hogy Magyarországon még ily önkéntes eljárás soha nem követtetett, — láthatja, hogy ellenem a dühöngő boszu dolgozik, azért, minthogy bizonyos urhatnámkodó egyéneknek szolgáljává nem szegődtem, önállóságomat fentartottam, és velök ellenkező nézetten lenni bátorokodtam.

Kis Sándor.

Megyei közgyűlés.

Győrmege törvényhatósági bizottsága f. 1879. évi október hó 8-ik napján d. e. 9 óraker Győrött a megyeház kis termében rendkívüli közgyűlést tartand.

Ezen rendkívüli közgyűlés napirendjét képezik:

1) A törvényhatóság 1880-ik évi költségvetési előirányzatának megállapítása.

2) A legtöbb adófizető bizottsági tagok 1880-ik évre az igazolási választmány által összeállított névjegyzékének megerősítése.

3) Megyei alispán előterjesztése betegápolási megyei adó kivetése iránt.

4) Mező-Eörs község képviselő testületének kölcsön engedélyezése iránt benyújtott kérvénye.

5) Bezi községnek pótköltségvetési előirányzata.

6) A m. kir. honvédelmi ministeriumnak 4935. sz. a. kelt rendelete a puhatól bizottságok tagjainak megválasztása tárgyában.

Kivonat

Győrmege állandó választmányának 1879. évi szeptember hó 23-án tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

1) Felvétellett megyei alispánnak jelentése, melylyel a nmlt. m. kir. belügyministeriumnak folyó évi augusztus hó 1-én 35,254. sz. a. kelt rendeletét és a megyei közigazgatási, árva és gyámhatósági kiadásoknak 1880. évben leendő fedezéséről szóló s általa előirányzott költségvetést előterjeszti.

Megyei alispánnak ezen előterjesztése elfogadtatik s az abban foglalt indokok alapján a költségvetési előirányzat az 1880. évre következőleg állapittatik meg:

TÁRCZA.

1849. október 6-án.

III.

Mintegy éjjel után két óra lehetett, midőn az éj néma csöndjében hallgatag s szorult szívvel megindultak az Istennek ma valóban vigaszt nyújtó szolgálói, s a Maros hidján keresztül Arad vár kapuihoz érve háromszori zörgetésükre beeresztettek.

Először Marchott várkaplán szobájában gyűltek össze, s fölvevén ott mindegyikök a szomorú kötelmükkel összhangzó egyházi öltönyöket, ugy indultak a kijelölt áldozatokhoz.

Winkler Brunó minorita Lázár Vilmos és Nagy Sándor Józsefet, — Sujánszky Eusztach minorita Pöltenberg és Aulichot, Bardócz Sándor minorita Schweidl és Törököt, Pléva Balázs, Lahner és Kneziest, Marchott Ede szent ferenczi áldozár Kis Ernőt és Vécseyt, Baló Beni ó-aradi helvét lelkész gróf Leiningent és Dessewffyt, Szombathy Balázs ó-aradi görög keleti lelkész Damjanichot volt az utolsó utra vallásban elkészítendő.

Midőn a tábormokokhoz beléptek, azok rendkívül megörültek.

Egyikök sem feküdt le az éjjel.

Kölesönös üdvözetek és forró kézzorítások után azonnal a szokásos vallási szertartások kezdődtek.

Soha forróbb imák s könyörgések nem szálltak az ég urához, mint a minők ez órában az aradi

várban mondták a halni készülő, a mellettük lévő lelkészek, — és a boldogságuknak még csak hajnalát élő, néhány óra mulva elhagyott özvegyekké váló hitvesek részéről! . . . .

Sujánszky nem egyszer beszélé, hogy valami oly szellemi s földöntuli kifejezés volt az összekulesolt kezekkel imázó tábormokok szemeiben, hogy ő teljesen elfeledve állását s kötelmeit . . . szenteket hitt maga előtt látni, és zokogva hozzájuk imádkozott . . . . !

Mintegy fél öt órára valamennyi tábormok rendbe hozta illető lelkészével a haláluk utáni első teendőket, mindegyik mi nála volt, átadta neje, vagy rokona számára.

A porkoláb beküldte az utolsó reggelit, mely egy pohár hávéból állott; — a tábormokok a lelkészek számára is akartak reggelit hozatni, — de a rendkívül meghatott s a szerencsétlen hősök sorsán kesergő hazafias érzelmű papok mit sem akartak ez órában megízlelni.

A hajnal derengeni, s a várban a katonaság, mely egész éjjel ébren volt, mozogni kezdett.

A vérfagyasztó utolsó jelenet leírása előtt az aradi várparancsnok Howiger vezér őrnagy október 5-ik parancsát az eredeti szövegből hű fordításban ide igtatjuk.

„A holnap végrehajtandó halálos ítéletek fogantatásához a Wocher zászlóalj rendeltetik ki, melynek Tichy őrnagy ur vezénylete alatt 1/6 óraker

reggel a főőrállomás négyoszögének éjszakai kapujánál a 4-ik szög előtt föl kell állítva lenni, hol egyszersmind az orvosnak is meg kell jelennie. A lövészek kiválasztása s egyéb előkészületek a zászlóalj parancsnokára bízotnak.

„Ma és holnap az összes várhelyőrségnek teljes készségben kell lennie, — a várból kivétel nélkül ki sem távozhatik. A legénység egész éjénát felöltözve harczkészen marad, s a fegyvert mindig kéznél tartja. Ma este 1/2 7 óraker doboltatik a takaródó, mire a várkapuk azonnal becsukotnak, s a kulcsok Zdrahal térhadnagy által a várparancsnokságnak átadatnak. Az összes 3-ik zászlóalj — 1300 fő — fegyverei erőstöltéssel lesznek ellátva.

„Holnap reggel 1/2 6 óraker a vár összes őrsége fegyverbe lép, s mind addig felállítva marad, míg további parancs érkezik. Az őrség parancsnoka azoknak folytonos szemle által éberségben s készen tartandja. Ma éjjel a várbeli őrcsapatok megketőtötetendők.

„Valamennyi a várban lévő katonai és polgári fogolynak ma esti 1/2 7 óraker lakásán kell lennie, s holnap délelőtti 10 óra előtt azt elhagyni nem szabad. Minden ezen parancs ellen vétő magának tulajdonitsa az abból származó kellemetlen következményeket. A szemle és őrcsapatoknak, valamint a rendfentartására kirendelt egyéneknek s porkoláboknak mindenki feltétlenül engedelmeskedni tartozik.“

A. Szükséglet:

I. rovat	29,100 frt — kr.
II. "	— " — "
III. "	12,620 " — "
IV. "	3,705 " 56 "
V. "	725 " — "
VI. "	3,747 " — "
VII. "	2,200 " — "
VIII. "	772 " — "
IX. "	980 " — "
X. "	500 " — "

Összesen 54,349 frt 56 kr.

B. Fedezet:

XI. rovat	50 frt — kr.
XII. "	— " — "
XIII. "	141 " 50 "

Összesen 191 frt 50 kr.

Állami javadalmazással lesz fedezendő . . . . . 54,158 frt 06 kr.

Ezen költségvetés az 1870. évi XLIII. t. cz. értelmében az alispáni hivatal iroda helyiségeiben közszemlére kitétetni és ezen javaslattal együtt a bizottsági tagokkal oly felhívás mellett határozatokat közzé tenni, hogy mindazok, kiknek ezen költségvetés ellen észrevételeik volnának, ezen észrevételeiket a f. évi október 8-án tartandó közgyűlést előzőleg 5 nappal, azaz f. é. október 2-ig az állandó választmányhoz beadhatják.

Napi hírek.

— Az érmelléki honvédegyelet elnöke bajtársaihoz intézett lelkes felhívásában a többek között ezeket is mondja: Nem mulaszthatom el ez alkalommal a győri honvéd-egylet által f. é. október 6-án Győrött rendezendő kegyeletes gyászünnepélyre bajtársaink figyelmét felhívni. A nemzet felvette az aradi áldozatokat vértanúink gazdag sorai közé, jelenünk meg tehát minél számosabban s üljük meg a gyászünnepélyt mártírjaink emlékezetére méltó kegyelettel szívünkben. Ugyan a gyászünnepélyre vonatkozólag olvassuk a „Hon“-ban, mikép még nem biztos, hogy Tóth Kálmán szerencsétlenül fog bennünket, miután sajnálatunkra folytonosan betegeskedik. — Az október 6-ki honvédünnepély egyébiránt nagyszerű ígérkezik lenni. Számos honvéd-egylet küldöttjein kívül több szabadságharcz idejébéli kitűnő egyén fogja az ünnepély díszét jelenlétével emelni. Alapos a remény ugyanis, hogy gr. Batthyányi Lajosné s Damjanicsné urnókat szerencsénk lesz tisztelt vendégeink közt üdvözölni; be van jelentve továbbá B. Perényi Pé-

ternek, a mártyr Perényi egyetlen fiának jövelele is. Isten vezérelje őket körünkbe!

— A vízügyhöz. Lapunk egyik igen tisztelt előfizetője a mult számunkban panaszlott vízszükség elhárítására a következő czélszerű és gyakorlati módot ajánlja: Állítson fel a városhatóság a Duna közepén, vagy azon részén a hol a víz legtisztább, egy talpon egy vagy két közönséges vízszivattyút, minőt Stadel gépgyárából, 25 frtért darabját, meg lehet szerezni; fogadjon a szivattyu mellé egy vagy két napszámost a szivattyuzás eszközésére; a kiszivattyuzott vizet vezettesse csöveken vagy csatornákon a partra úgy, hogy annak nyílása alá a lajtos kocsik oda járassanak: ilyen módon két szivattyuval a legegyszerűbb módon s legkevesebb költséggel el lehetne a várost tiszta vízzel látni addig is, míg a Duna áradása vagy más víz ellátási mód létesítése ezen eljárást fölöslegessé nem tenné. — Ajánljuk e tervet a tiszt. városi hatóság figyelmébe.

— Színészeink a jövő hó 2-án kezdik meg működésüket, még pedig — mint a leghitelesebb forrásból értesülünk — nem holmi ledér operettével, hanem magyar drámával, mely alkalommal a közönségnek módjában álland egyuttal az ujonnan beszerzett ruháttal is megismerkedni.

— Dr. Pick Ármán fegyelmi ügye tegnapelőtt tárgyalatott az ügyvédi kamara foruma előtt, amidőn is a nevezett ügyvéd 300 frtnyi pénzbírságban marasztaltatott el. Az ítélet ellen úgy az ügyész, mint a vádlott védője Matkovich Tamás felbuzott.

— A „Fővárosi Lapokban“ olvassuk: „Mócs Zsigmond Győrből azt üzeni Marjolainének, hogy törökországi csatáképek czímen meg nem jelent munkája előfizetőinek nagy részét Kártyahősök című fordított regényével elégti ki. Aki ezt nem kapta és óhajtja kárpótlásul, ez értesítse róla Győrbe. Ez eljárás nem szabatos ugyan mert aki eredeti műre fizetett elő, az bizonyára nem fordított regényt várt; de ily módon mégis van valami kárpótlás. Sajnos, hogy ily eljárás (nagyobbrészt oly kezdők részéről, kik az irodalomnak vajmi kevés szolgálatot tettek) ma már tönkre teszi általában az előfizetések hitelét, mely uton pedig valaha annyi jó munka láthatott napvilágot.“

— Gázvilágítást nyer Győr-Sziget. Ez örvendetes hír képezi napok óta a győrszigeti lakosok között a közbeszéd tárgyát. Az előjárás — hirszerint — ugyanis a gázvilágítást a kis hidon át a Gyár-utczába, innen a Klétszár-dombról a hidutczába vezetett szándékozik. Szép terv, mely — ha valósul, — a t. előjárás érdemei sorában fénypontként fog ragyogni Győr-Sziget évkönyveiben.

— Halálozás. Özv. Mayer Józsefné élte 76-ik évében, hosszas betegség után tegnap f. hó 26-án délután 6 órakor jobblétre szenderült.

— Figyelmeztetjük t. olvasóinkat lapunk hirdetéseire, melyek szerint Buchberger József a Limbeck-féle házban vendéglői üzletet nyit, a Limbeck-féle kávéház további vezetését pedig Biringer M. vette át. — Ott Ernő ur házában a volt „Nemzeti“ egészen ujonnan és csinosan berendezett kávéházat Frisch Antal bérelte ki, mely utóbbi holnap délután fél 1 órakor fog ünnepélyesen megnyitattni.

Külömfélék.

— Orosz Georginát, ki czirkuszával városunkból Budapestre rándult, s ott rövid ideig szerepelt, társulata cserben hagyta, s ő most pert indított az elpártoltak ellen; mert télen át Bécsben, hol különben már saját háza van, akar lovardát nyitni.

— Négyszeres gyilkosság Tatán. Borzasztó eseményről sürgönyöznek f. hó 25-ről a „M. H.“-nak Tatáról. A sürgöny így hangzik: „Tegnap este 8 óra tájban Tata legélénkebb utcájára borzasztó vérfürdőnek volt szinbelye, mely a város lakosait egész éjjel a legnagyobb izgatottságban s nyugtalanságban tartotta. Egész Tata talpon volt. Az említett időtájban ugyanis Szőnyi Mihály tatai illetőségű csavargó, ki már több ízben volt büntetve betérés és rablás miatt s szülővárosából száműzetve élt, megjelent a főutczában lévő Langheim bór-gyáros üzletében, ki csupán segédével volt a boltban, a rosszat sem sejtő Langheimnek hirtelen neki ugrott, s egy éles fejsze csapás által fejét két felé hasította, úgy, hogy a köztisztvisletben állott bór-gyáros rögtön szörnyet halt. A rabló gonosz tettét hihetőleg a segédén folytatta volna, de az ijedségében az utcára szökött, és ott a csapott lármára a községi segédjegyző sietett segítségére. A gyilkossal abban a pillanatban találkozott, midőn az a boltból kiugrott. Az utca már ki volt halva s ez felbátorította a gyilkost. Bevárta, míg a jegyző közelébe jött, s amidőn őt megfogni készült, egy fejsze vágás — s a szerencsétlen jegyző halva feküdt az utca közepén. Ekkor aztán Szőnyi vad futásnak eredt, mi közben Langheim segédje fellármázta a lakosságot. Bauer ügyvéd kocsissa már utólrerte volt az üldözöbe vett megfutott gyilkost, de ekkor a rabló hirtelen megfordult, megállt s egy pisztoly-lövés által a kocsist is agyonlötötte. A néptömeg most már növekedett, a láрма s üldözés általános lón, valóságos versenyzés volt az istentelen elfogatásáért, mi végre nagy nehezen sikerült azáltal,

Szombat reggel volt.

Mintha a nap maga is remegett volna a közelgő jelenetek tanuja lenni, sűrű föllegek mögé rejtőzött, s délelőtti 9 óráig egy sugara sem volt látható.

1/6 órakor tompa moraj s dobpergés hallatszott, s néhány perc múlva a Wocher ezred egy zászlóaljja a főútház éjszakai oldala előtt fel volt állítva.

A várban volt hatszáz fogoly mindegyike szobájába zárattott, a bástyákra ágyuk vonattak, mellettök a tűzerek égő kanócczal álltak.

Fél hat órakor Uthyka Antal főporkoláb két alfogyár kíséretében Kiss Ernő, Lázár Vilmos, Dessewffy Arisztid, és Schweidl József tábormokokat kivezették szobáikból, s a már említett éjszakai kapu előtt megálltak velük.

A szerencsétlen hősök kijövet egymást megpillantván, hevesen kezét szoritottak, s a megindultságtól elhalt ajkaikon a szó!

A zászlóalj rögtön ketté vált, s a négy hős az üresen maradt középben foglalt helyet:

Schweidlt Bardócz minorita, Kiss Ernőt Marchót várkaplán, Dessewffyt Baló ref. lelkész, s Lázárt Winkler minorita vezette karonfogva. Oldalukon nyolcz-nyolcz katona volt.

Mind a négy tábormok fekete attilla, hófehér ing, fekete nadrág, s glacé kesztyükben indult a vesztő helyre.

A menet a vár éjszakai keleti 6-ik számú kapun kiérve a közeli első sánczba kanyarodott, s megállapodott.

Az oldalukon lévő nyolcz-nyolcz katona vezény-

szóra hátra kanyarodott, s a foglyokkal szemben egyenes vonalban sorakozott zászlóaljhoz csatlakozók.

A négy tábormok röviden, illető lelkészeikkel megimádkozván, Zinner hadbíró csengő hangon a halálos ítéletet előtők felolvasá, mit a kivégzendők a legnagyobb elkéséredéssel s többször fejrázva hallgattak végig.

Az ítélet elhangzása után Schweidl Bardócz kezét megfogva ezeket mondá:

„Tisztelendő ur! Ime itt e feszület, boldogult atyámtól örököltem mindenkor, még a harcokzajában is magammal hordoztam, — kérem adja át fiannak“, — s mintha egy eszme villant volna meg agyában, hirtelen vissza vevé, s mondá: „Kezem között akarom tartani, úgy vele meghalni, — ha meghaltam, — ne irtózzék kezeimből kivenni, s fiannak átadni!“

(A derék lelkész hiven teljesíté a tábormok utolsó akaratát, s az atyához méltó fiu, a hazáért szintén küzdött honvéd százados megkapta az atyja vérével áztatott keresztet.)

Kiss Ernő elbucszva lelkésztől, mélyen felsóhajtja „Szegény hazám! vége mindennek! Isten büntesse meg hóhérait!“

Dessewffy büszke fenséggel viselte magát az egész jelenet alatt, s a legmélyebb megvetéssel nyilatkozott hóhéraitól e perczben is. — Végre megszorítva Baló kezét egy köny rezgett szemében, és a lelkészt arra kérte adja át forrón szeretett nejének a levelét s üzenetét.

„Kedves tisztelendő ur! — szólta Lázár, Winklerhez őt megcsókolván — ha ez emberek rosszszul lónének, s elhibáznának, ne engedjen kiulódnom, hanem azonnal kérje a vezénylő tisztet, hogy ismételhesse a lövést.“

Egyszerre hangzott a parancs szó, — a lelkészek vissza vonultak, a négy tábormok mintegy tizenöt lépés távolságba állittatott a zászlóaljtól, öt-öt lépésnyire egymástól, — felöltönyüket s mellényüket leveték, egy e czélra magukkal hozott fehér zsebkendővel beköték szemüket, s mind térdükre ereszkedtek.

Lázár mielőtt szemét bekötötte, össze tett kezét ég felé emele, imaszzerűleg e szavakat rebegvén, „Istenem! nóm s három gyermekem!“

E pillanatban kiválik a sorból tizenkét katona, s három-három megáll mindegyik tábormok előtt négy lépés távolságra; — a parancsnok kardjával jelt ad, a tizenkét fegyver egyszerre durran, s a haza három hős fia e pillanatban élettelenül arczra borul . . . . .

Kiss Ernő most is mozdulatlanul ott térdel. Rémitő látvány! a golyó csak vállát furta keresztül.

A legnagyobb sietséggel odarohan három közlegény, s közvetlenül elébe állva, reásüti fegyverét . . . . .

K. E.

(Folyt. köv.)

hogyan katonák segítségével a menekültöt bekerítették. Ekkor azonban, midőn már mindenki azt hitte, hogy a gyilkos kézre van kerítve, az kétségbeesésben egy második pisztolyt rántott ki s egy lövés által fejét szétrepesztette. Rögtön meghalt. A gyilkos jól föl volt fegyverkezve késekkel és egyéb gyilkoló eszközökkel. Rablási szándékból történt-e a gyilkosság s voltak-e büntársak, eddig nem tudni. Az izgatottság s részvét az áldozatok iránt kimondhatatlan nagy.

— **A növényfajok száma.** Krisztus születése előtt négyszáz évvel, az akkor élő növénytudós Theophrast csak mintegy 500 növényfajt ismert. Tournefort a 15-ik század táján, már 10,000 növényfajt említ. 70 évvel ezelőtt 25,000 faj volt ismeretes, kevéssel később 57,000, jelenleg pedig több mint 80,000 az ismert növényfajok száma. Mint hogy China, Australia s Afrika s több nagy területek növényvilága még nincs kimerítőleg átkutatva: remélhető, hogy a növények névjegyzéke még terjedelmesebbé fog növekedni.

— **A halálra ítelt Winkler lélektanilag** alig megfejthető talányt nyújtott e napokban. Védő ügyvédjével értekezett, kinek még mindig ártatlanságáról beszélt; azután semmiségi panaszát beadni határozták el, daczára annak, hogy Neuda ezt nem tanácsolta. Midőn czellájába vezették a méregkeverőt, a bőrre állása után tudakozódék. Bizonyára furcsa kíváncsiság egy halálra ítelt részéről.

— **Hirdetésekkal való szédelgés Amerikában.** Hogy a Yankee a feltűnő és eredeti hirdetési módok alkalmazásában minden más nemzetet felülmúl, eléggé ismeretes. Nem csak hogy minden látogatott helyet és vidéket eléktelenitenek hirdetéseikkel, s nem csak hogy az utcákon üldözik minden lépten nyomon az embereket vándorló hirdetési lapjaikkal, hanem jelenleg már gépeket találtak fel arra, hogy a közönség figyelmét akaratlanul is hirdetésre vonják. Így New-Yorkban Omnibusokon, vasúti vagonokban olyan hirdetéseket szokás kifüggeszteni, melyek felett mozgó torz és tréfás alakok vannak alkalmazva, vagy pedig az üzletekre kerek homoru bádogtükröket alkalmaznak, melyek elektromotorok által folytonosan mozgatva, kápráztató csillogásuk által önkénytelen a hirdetésre vonják a figyelmet. Legújabb említett városban egy társulat a lámpa-

oszlopokat szándékozik hirdetési czélokra kibérelni s e végett szabadalomért folyamodott a tanácshoz.

— **Bécsben újabb sensationális per** tartja lázas feszültségben a kedélyeket. Egy anya leányával együtt férjét, illetőleg atyját kívánta kipu sztítani a világból s a gonosz terv kivitelére a leány szeretőjét szemeltek ki. Ez azonban elárulta a tervet és most mint tanu lép föl kedvese ellen. Igazán regényes dolgok történnek abban a „Kaiserstadt“-ban.

A szizsiket legkönnyebben komlóval lehet kipu sztítani, azt írja egy német gazda, a melynek szagától azok rögtön kíváncsiulnak. Az eljárás erre nézve az, hogy a gabna garmadát be kell komlóval hinteni s azt a gabna közé lapátolni. Természetesen nem szabad azonban e mellett a kellő tisztaságról s a gabnakészletek gyakori átlapátolása s átrostálásáról sem megfeledkezni. E czélra a vad komló is teljesen alkalmas.

Győri gőzfürdő apácza-utca 28. szám alatt.

Gőzfürdő nyitva reggel 6 órától déli 1 óráig.
Kádfürdő „ „ 6 „ egész estig.

Nyiltér.*)

A „Győri Lapok“ és „Győri Közlöny“ 77. számának nyiltterében vagyombukott ifj. Ehrlich Sámuel házának bérbeadására vonatkozólag Salzer Miksa urtól egy nyilatkozat jelent meg, melyre azonban felelni az ügyvédi tekintéllyel megférhetlennek tartom, annál is inkább, miután arra a tekintetes győri kir. törvényszék, mint esődbíróság, de ugy is mint fenyítő bíróság fog nyilatkozni, — habár nem hírlapilag — felelni. Végül pedig kinyilvánítom, hogy ezentul bármiként nyilatkozzék is Salzer Miksa ur, azt válasza érdemesnek nem tartom, mert állásomnál fogva vele semmiféle polemikába nem bocsátkozhatom.

Horváth Lajos ügyvéd,
mint ifj. Ehrlich Sámuel id. esődtömegmondoka.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Közgazdaság.

A bécsi értéktőzsde 1879. szeptember 26-án.

Magy. vasúti kölesön	112.—
„ sorsjegy „	102.50
„ aranyjár. kötv.	94.80
„ földteherm. „	88.—
Erdélyi „	86.—
Szőlődezsma vált.	89.50
Osztrák államadósság papírban	67.50
„ ezüstben	68.60
„ kisorsolással 1860. á. 500 ft	126.75
„ „ 1860. „ 100 ft	129.—
„ „ 1864. „ 100 ft	157.50
„ „ 1864. „ 50 ft	156.75
Cs. kir. arany	5.58
8 frtos „	9.33
100 márká	57.65

Meteorologiai jegyzetek.

Hó — nap.	H ó m é r ő			L é g s u l y m é r ő			Időjárás
	Reaumur	6. ó.	12. ó.	6. ó.	12. ó.	6. ó.	
szeptemb. 24	+13	+16	+13	756	757	758	Derült
„ 25	+11	+18	+14	760	760	760	Derült
„ 26	+10	+17	+15	760	759	759	Derült

Gőzhajó-járás:

Győrből indul Budapest felé délelőtt 11 órakor.
„ „ Bécs felé este 7 „

Vasuti menetrend.

Indulás	óra	perc	Érkezés	óra	perc
Győrből Bécsbe reggel	5	17	Győrből Bécsbe reggel	8	58
„ „ délután	4	26	„ „ este	7	53
„ Ujszönyre dél el.	11	20	„ Ujszönyre délután	12	54
„ „ este	10	16	„ „ éjjel	11	19
„ Kis-Czellre d. e.	11	—	„ Kis-Czellben d. u.	1	08
„ „ d. u.	5	44	„ „ este	8	50
„ Sopronba reggel	5	45	„ Sopronba délelőtt	9	40
„ „ délután	4	53	„ „ este	8	56

Megérkezők Győrött:

Bécsből d. e. 10.50, este 9.56. Sopronból d. e. 9.45, este 9.19.
Szönyből regg. 4.57, d. u. 3.56. Kis-Czellből r. 8.30, d. u. 4.10.

Felelős szerkesztő: Dr. Karika Antal.

H I R D E T É S E K.

Lámpaernyők

4 krtól 80 krig

minden alakban s nagy választékban, kaphatók:

Czéh Sándor

papír-, ír- és rajzser-kereskedésében
Győrött, a győri első takarékpénztár épületében.

Kávéház megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy Ott Ernő ur házában a volt

„NEMZETI“ kávéházat

kibéreltem s egészen újra berendezve és díszítve

vasárnap, f. hó 28-án

délután fél 1 órakor **Vörös Jancsi** kedvelt nemzeti zenekarának közreműködése mellett

ünnepélyesen megnyitom.

Mindennemű kávéházi italok és frisitőkkel, valamint kitűnő jó borok és kis-schwechati sörrel a legpontosabban fogok szolgálni, — miért is főczélom leendő minden tekintetben a n. é. közönséget kielégíteni, s kérem becses pártfogását.

Győrött, 1879. szeptember 25-én.

Teljes tisztelettel
Frisch Antal,
kávés.

Lippóczy Miksa

gyógytárában

a „megváltóhoz“ Győrött, Széchenyi-tér 9-ik sz. a.

következő saját termésű

tokaji aszaborok

kaphatók:

2 puttonos 1/2 literes üvegben 1 frt 50 kr.
3 „ 1/2 „ „ 2 „ 50 „

Szabó Samu

gép- és épület-lakatos Győrben.

Ajánlja az általa javított kitűnő szerkezetű

borsajtóit

melyek az eddig készültéktől abban különböznek, hogy minden megerőltetés nélkül használhatók anélkül, hogy a kifejtendő erő a borsajtóra hátránnyal volna, valamint hogy egyszerű kezelés által nagyobb erő kifejtéséhez is sikeresen alkalmazhatók.

Ajánlja továbbá mindennemű

**takarék-tűzhelyeit,
hid- és körtés-mérlegeit.**

Győrött, 1879. Nyomatott Czéh Sándor kiadó-tulajdonosnál.

Kávéházi jelentés.

Alulírott tisztelettel jelentem a n. é. közönségnek, miszerint a jövő hó folytán a **Limbeck-féle kávéházban** (Anvander R. ur gyógyszerárának átellenében,

vendéglői üzletet nyitok

és e végett a Limbeck-féle kávéháztól visszalépek, melynek további vezetését **Biringer M. urra ruháztam.**

A midőn ezuttal az eddigi szives pártfogásért köszönetet mondok, egyuttal felkérem a n. é. közönséget, hogy engemet vendéglői üzletemben is pártolni kegyeskedjék.

Tisztelettel
Buchberger József.

Alulírott tisztelettel jelentem a n. é. közönségnek, miszerint a

Limbeck-féle kávéház

további vezetését

átvettem, és azt

szerdán, folyó évi október hó 1-én

délutáni 1 órakor **Vörös Jancsi** kedvelt nemzeti zenekarának közreműködése mellett megnyitandom.

Kitűnő italok, pontos és előzékeny szolgálát, valamint nagy mennyiségű bel- és külföldi hírlapok tartása által iparkodom a n. é. közönség igényeinek megfelelni és szives pártfogását kiérdemelni.

Győr, 1879. szeptember 24.

Számos látogatást kér
Biringer M.